

სნობის უპრცელი

სურათებიანი დამატება

გამოუხსნადს!

სოფლის კანცელარიაში ხალხი ირეოდა. კვირა დღე იყო და ზოგს საქმისთვის, ზოგსაც უსაქმობით თავი ჭიოყყარა და საკირ-ბორბოტო საქმეებზედ მასლაათობდა.

კარზედ გახაფული თავის საქმეს შესდგომოდა. არც-მარტს უხედა მოეფინა მისი სხივები და ათბობდა გაციებულს ბუნებს და სულდგმულს. აქა-იქ მაღლობ ადგობებზედ გამოჩნდებოდა შავი პატარა ლაკი, რომელიც ირგვლივ თანაბრად იზრდებოდა. ერთი მეორეს, მეორე მესამეს უერთდებოდა და თოვლი იწვედა უკან, მიიზარებოდა. დედამიწის ასდოდა ოხშივარი, როგორც ბუხარის წინ მივიცხებულ სველ სარცესს. დაჩრენილ თოვლს ძალი აღარ ჰქონდა; სითბო გემტკბარიყო. მუდღერო ადგილებს, შენობებს, ღობეებს მიუყვლილი თბებოდა და სტკებოდა პირველად კარში გამოსული, დაუძლურებელი მოხუცი და ბავშობა.

კანცელარიის აივანზედ რომ ვერ ეტეოდა, ხალხი კარში გაფანტულიყო და ჯგუფ-ჯგუფად დაყოფილიყო. წელში მოზრდილი, თვალთ-ჩაქცინილი მოხუცებულნი, შუა ხნის, ჯერ კიდევ გაუტყებელი, ოჯახის ბრუჯი-გლეხები და კობტად გამოწყობილი, უსაწილო ბიჭი ერთ-ერთიანერთში ირეოდა და საერთო გუგუნნი ისმოდა.

სჯა და ბასი, ხმა-მაღალი იყო იგი, თუ ხმა-დაბალი, გულ-მოსული, ბრაზიანი, თუ ტკბილი, გულ-საკლავი, ერთ და იგივე საგანზედ ტრიალებდა. ეს საგნები იყო ვადასახალი და მისავალი. სხვა საკითხები არც აწუხებდათ და არც არავის თავში მოსდიოდა. ჯიჯიობდნენ, ჩიოდნენ, ყვიროდნენ, იცრემლებოდნენ, მაგრამ ეტყობოდათ ერთისისაც და მეორის წინაშე თავს ისრიდნენ. იმათ დასკვნაში მიზეზი ყველა უმეტესობისა იყო: იღბალი, ღმერთი, ცოდვები და ძვენიის გამოცელა.

იქვე საჯაროდ ასწორებდნენ ერთმანეთში ძველ ანგარიშებს; ზოგს ფული უსესხნია და სრულიად არ გასწორებია; იმას იმისთვის კამეჩი მიუყვლინია, ისინი ამხანაგად! ყოფილან საქმეში, ის მოხმარებია, იმას კი ფული არ გადაუხდია, სდებდნენ ბრალს, მართალულობენ თავს და თხოვლობენ მაყურებლებისაგან სამართალს; მაგრამ კითხვები კითხვებადა რჩება, ბრალი მართალი, უსამართლობა უსამართლობად. ის იყო გულის მოფხანა, ავიდმყოფის კენესა, უნაყოფო, უთავიბოლო.

ადმირალა როფესტენსკი, წყარა ოკეანის შიორე ესკადრის უფროსი.

შე კანცელარიაში, გრძელ, ფართო ოთახში მდებარე აჯირზედ, რომელიც ოთახს ორად ჰყოფდა, მისწოლოდა ხალხი და ზოგი რუმად შეტყურებდა, ზოგი სხვა და სხვა კითხვებს აძლევდა სოფლის ქალია-შერთულს, დაბალ, გამბდარ, მრისხანე სახის მწერალს, რომელიც, როგორც შეფევერება უფლებების მპყრობელს, იჯდა წითელ, მრავალ ალაგას მელან-დაღვანებულ მაუდიან მაგიდასთან და გულ-მოსული უცხეხად აძლევდა მათ პასუხს. იქვე მაგიდას დასტრიალებდა ძველ-გადადებული, გრძელ-ულვაშებიანი მამასახლისი, იმას ხელები უკან დაეწყო. ფეხ-აქრეფით ერთს ადგობს ტრიალებდა და-ხან-და ხან თავის სიტყვასაც ჩაურევდა ლაპარაკში.

ეს-იმე კითხვა რომ არ მოეწონებოდა მწერალს და პასუხის მიცემა არ უნდოდა, მამასახლისზედ მიუთითებდა და მრავალ-მნიშვნელოვანად ეტყოდა:

— იმ მამასახლის, მოახსენე! — და თვითონ ქალაქებს სინჯავს და უწუქებდა.

მამასახლისიც შენერდებოდა. შეხედვდა მწერალს, მიუგებდა მომჩინანს და ისევ მწერალს შეხედვდა.

კარების შესვლის კუთხეში, გრძელ ხის სკამზე იჯდა ერთი მოხუცებული, აკონკლ ძველ სტერის ტყავში გახვეულიყო და თავს ჰქინდებოდა.

დრო-გამოშვებით აიღებდა მალა გათეთრებულ თავს, შეაკცვრებოდა მოაჯირზედ გადაყუდებულებს და ისევ ჩაჰლუნავდა. ეტყობოდა საქმეზე იყო მოხუცი, მაგრამ ან თვითონ ვერ ჰხედავდა ახლოს მისვლას, ან არა და მისთვის არავის სცალიოდა.

ვამცელ-გამომცელი შეხედვდა ამ მოხუცს, მეტერებოდა და მალღლის ხმათ ეტყოდა.

- გამარჯობა, მაქსიმე!
- დემითია... გაგიმარჯოს...
- რათ გარჯილხარ, მაქსიმე?
- დამიბარეს, — მოკლედ იტყუა მაქსიმე და ისევ თავს ჩაულწავდა, ან ცრემლს მოიწმენდა.

შუა დღე გადასული იყო. მომეტებული ხალხი წავიდენ-წავიდენ, თუმცა მოაჯირთან ჯერ ბლომად იდგნენ. მოხუცებულმა ერთი კიდევ აიღო თავი, კარგა ხანს რადაცას

შეკვირობდა, ბოლოს ჯოხს ხელით ძალი დააბანა, გაჭირებით წამოიხარა, როგორც შეშლილი, წელში გასწორდა და მამასახლისის თვალებით ძებნა დაუწყო. მამასახლისის ისევ ისე ხელებს

აბხაზე და მდამყურთარი სპარტანურის წინ.

ჩხუბს. მაქსიმე ნელი ნაბიჯით მოაჯირს მიუხალოვდა და აკანკალეზულის ხმით, როცა პატარა ხანს სიჩუმე ჩამოვარდა, იკითხვ:

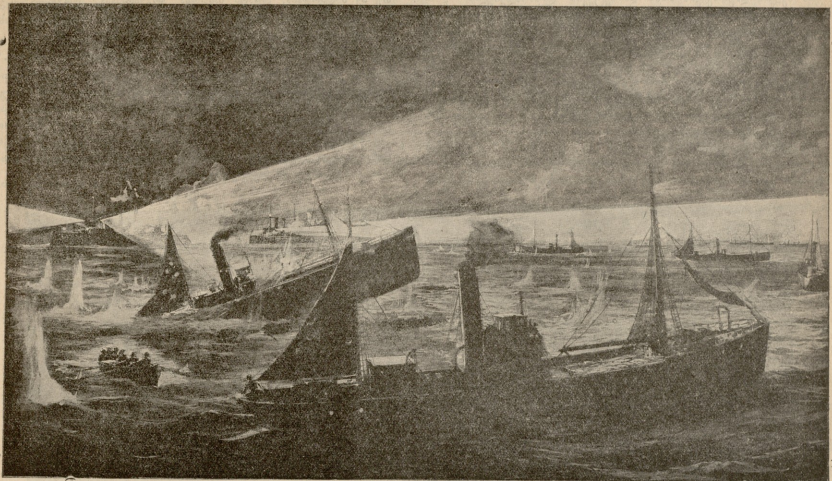
- მამასახლისო... წაივდე, თუ... მიბძანებთ რასმეს?
- მამასახლისმა ამ ხმაზედ მოიხედა, შეხედა მოხუცს და მწერალს მიუბრუნდა:
- ერთი ეს ბერიკაცი განვანთავისუფლოთ. ცოდო... გამოუცხადე ხარემ, და წაივდეს.
- რომელია ეგ?—თავაუღლებლივ იკითხა მწერალმა.
- გელაშვილია, მაქსიმე.
- ჰოო, აი ეხლავე!—სთქვა მწერალმა და ქაღალდებში ძებნა დაიწყო.
- მოდი აქეთ, ბერიკაცო. მიეციტ გზა, მოვიდეს ახლოს, ხმა-მალა დაიხმა მამასახლისმა.
- მოაჯირთან მდგომმა ხალხმა გზა მისცა. მოხუცი მოადგა მოაჯირს და ზედ დაეყრდნო.
- მწერალმა იპოვნა რაღაცა ქაღალდი, დაიღო წინ, ჯერ თვითონ სხაპა-სხუბით ჩაიკითხა რუსულად, შემდეგ მიუბრუნდა მოხუცს!
- ბერიკაცო, შენი გვარი რა არის?
- გელაშვილი, —ოღნავ გაკვირვებით უბასუხა იმან.
- შენ შეილი სალდათად გყავს?
- დიახ...
- სად არის ეხლა?
- რა მოგახსენო, რუსეთშიაო?
- რა ჰჭვიან?
- ნიკო.
- ჰმმმ...—სთქვა მწერალმა და ისევ ქაღალდს დაუწყო კითხვა.
- დიდი ზანია იქ არის?—ჭკითხა მამასახლისმა.
- ეს მესამე წელიწადი ვახლავს.
- დიდიხანია იმისი ამბავი არა იცი რა?—ჭკითხა ისევ მწერალმა.
- ავტრ ექვსი თვე იქნება, რაც... იმისი... აღარა იცირია...

მწერალი ისევ გაჩუმდა და ისევ ქაღალდს ჩაჰყურებდა.
 — აი—მოლოს ქაღალდს დაჰკრა ხელი და უცნაურად შეხებდა მწერალმა—იწერებინა, რომ... სალდათი ნიკო გელაშვილი... საივადმყოფოში მოკვდაო.
 ყველამ მოხუცს შეხებდა. ყველას უნდოდა გავიერა, რა შთაბეჭდილებას მოახდენდა მამაზედ შეილის სიკვდილი.
 მოხუცმა ნელა წამოიწია მოაჯირიდან, ფეხი იცვალა და გაშეშებული, თვალებ-დაკეტილი, უახროდ შეჰყურებდა მწერალს.

- მწერალი განაგრძობდა.
- მანჯურიიდან იწერებინა, ქალაქია ერთი... იქიდან.
- მოხუცის უსიცოცხლო ამღვრეული თვალები არ გამოჰხატავდა არავითარ სულის მოძრაობას. მისი მრავალ ტანჯვას შეჩვეული, კვამლში ლორივით გამოსული გული რასა გრძნობდა, კაცმა არ იცოდა: მის თვალებს მოესპო ყოველი დამოკიდებულება გულთან და განცალკევებით ასრულებდნენ თავის დანიშნულებას.
- იწერებინა, მშობლებს გამოუცხადეთო; აი გიცხადებთ. ეხლა შენ უნდა „ხადისკა“ მოგვეცე, რომ გამოგიცხადეთ...—უბნებდა მწერალი.
- მოხუცს არა ესმოდა რა და არც არავითარ კითხვას იძლეოდა, იმის მაგვრად სხვა კითხვობდა:
- მაშ, ომში ყოფილა, ჰა?
- ომში,—დიქნია თავი მწერალმა და თუთუნს მოუკიდა.
- ომში მოუკლამთ, თუ თავისით მამკვდარა?—იკითხა ელომაც.
- ქაღალდიდან არა სჩანს...
- ქრისტიანულად მაინც დამარხავენ?!
- რუსები ქრისტიანები არიან, მაშ რა არიან?—გაიციანა მწერალმა.
- საწყალი!..
- ვი ჩვენი უბედურობა!—ამოიოხრა ერთმა მოხუცებულმა.
- მეც რა ბიჭი იყო და!—გადააქნია თავი ერთმა.
- მია, ამ სოფელში ტოლი არა ჰყავდა!—დაუმტატ მეორემ.
- ეჰ, რას იზამ? ღვთის განგება!—სთქვა ისევ იმ მოხუცებულმა.
- მოხუცი შეინძრა და მიიხედ-მოიხედა. როგორც გრილი ნიავი ვახურებულს სახეს, ეს თანაგრძნობა მოხუცის გულს ისევ მოხვდა. მიაჩერდა მწერალს და დაბალის ხმით იკითხა:

შეხება ეახებუბას კორეპისონდენტება თვალს ადევნებენ ბრძოლას ანაშთთან.
 — შორს არის? მწერალმა გაიციანა.

ჩრდილოეთ ზღვაში მომხდარი ინციდენტი. რუსის ესკადრს ზარბაზნებს ესერას ინციდენტის შედეგად შეეპყრო.

— შორს, ძალიან შორს არის; ერთი თვის სავალი რკინის გზით! — ამ სიტყვებით აიღო სუფთა ქალაქის ნაქერი და წერას მიჰყო ხელი. — აი ამ ქალაქზედ უნდა ხელი მოაწერო, ეს „ეს პაღისკაა“ იმისი, რომ გამოვიცხადეთ. ეს ქალაქი და ესტე — ხელი დაკრა მეორე ქალაქზე; ორივე უნდა უკან დაიბრუნო. წერა იცო?

მობოცი ხმას არ იღებდა. იმ ადგილს მისწერებოდა, სადაც ის ქალაქი იყო.

— მაჩვენე! „ის“ ქალაქი! — წამოიღო ხელი იმან. მწერალმა გაიკინა და ქალაქი მამასხლის ვიდასკა. მობოცმა აკანკალუბლის ხელით გამოარჩია მამასხლის ქალაქი, მოაჯირზედ დასდო და შიგ ჩაიქცურდა.

— მომეცით ეს ქალაქი... წვილებ... — ყრულ ჩილაპარაკი მაქსიმის და ქალაქი ხელში აიღო.

— სად მივქვს? უკანვე უნდა გავიხებოთ! მოიტა აქ! — მოესმა მას ყვირილი და ქალაქი ხელიდან გამოვლოკავს.

მოხუც არა-ჩვეულებრივად აედღერა თვალები და დამკენარ, მომწარებულ სახეზედ წყვილი ცრემლი გადმოსცდა. ეს ცრემლი არ იყო ის წყლის ნაძები, რომელიც მას მუდამ თვალბეჭდს სდიოდა. ამ გარემოებამ შეუძლებელი შესძლია: ღრობით დააკვირდა თვალი გულთან და მათ მიეცათ შეძლება ერთმანეთისთვის ერთხელ კიდევ გაეზიარებინათ სიმწარე და უკუდამართება ამა ცხოვრების...
სე. ვიფიანა.

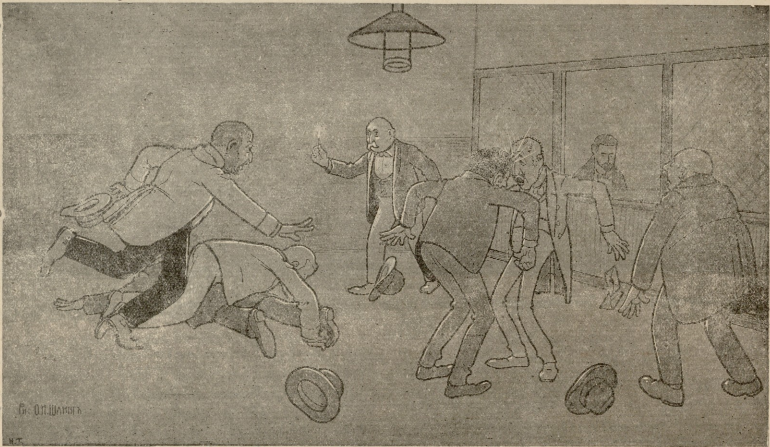
ხმსურთა ზნეჩვეულებანი

ბევრ სხვა ორიენტირებული ადამიანის ორს ხეყვრეთში შესანიშნავა შერას ძიება შეაღიბა-შეაღმდეგე. მუხობის სხილადან ატორებულმა ქვამ რომ მუხობელი იმსხვერპლის, სუეწოდ იმის ვადადნ ვერ ამოვა. მოხდა, შევადიად, რომ მუხობელმა ავადმოფიფობას დროს წამალი სთხოვა მუხობელს და იმანც გზაზე ნაშთაქა ქანაქანის მსკეპის წამალი აწვინა და გულწრფელ სამსახურას მკეთერ ავადმოფიფის ფეხები გააბიძინა, — ვაი იმისი ბრალი! შეაღიბა-შეაღმდეგე, სუეწოდ ვერ ამოვა დაზარალებულ ოჯახის ვადადნ. იგი მოვალეა უოკულ წლოე დაზარალებულ ოჯახს იმის სულის მოსალოცადე თითო ცხვარი დღუდას და რაწვეწვერცე ახალი მივცე-ლებული ევოლებს იმავე ოჯახს, იმდენჯერ თითო ცხვარი კიდევ და-

ჭვდას. აი ამიტომ იშვიათა ოჯახა ხეყვრეთში, რომ ან სხვას არ უვალვებე ვოკულ წლოე საკლავს ან სხვას არ ავალვებენდეს. ამას ვარდა დამნაშავე მოვალეა დამნაშაულის ჩაღვინას შექმდე ათეროს დედა ბუღანად იმ სიფილადან და თავა დაანებოს მოსამკლეს-მოსათბო ჭინხულს. იმის ნებაც კი არა აქვს, რომ სხვა ვინმე მაიშველიოს და სხვას „უქმლხეველიოს“. ვარდა ამისა დამნაშაულის ოჯახს დაეცემან დაზარალებულ ოჯახს მამაკაცი წვერები ახანავებულად და თუ არ შეამალებო, მართლაც იკლებენ ხოლმე. მაგრამ შეამალებო დამნაშაულის შხრა დახელებას, შეეჭვწებან, თავი შეამარონ, ვერ ხეყვრულ წესზე დასწერდნენ სამართალს და შერეოკორდ უნდა, ისე მოიტყენენ. ხეყვრულ წესის ძალით კი უნდა მოკვებონ 1 ზორა (ზარი) 1 ცხვარი და 10 ვიარაქანის სხილქის ქვამ. ამას ისინი საღაშქროს ეძახიან. მეორე დღეს ახლა დღევე-ღევიდან დაეცემან. შეამალებო იმათაც უნდა მოკვებონ 1 ზორა, 1 ცხვარი და ერთი ქვამი. ამას ქანახან საღადას. ამ ადგაში თვით დამნაშაუც წოდა ამ უქმე ე. ი. იმის შხრავეც უნდა წულდინ შეამალებო 1 ზორა, 2 ცხვარი, ერთი ქვამი. ვარდა ამისა უნდა კაოკოდნ კიდევ ერთი ცხვარი სასუდროში. სსსმართლომ რომ თავის წესზე დასჯოს დამნაშავე, ხეყვრები მაინც ევვას ამ დასას-ჯვდს მაიწებენ და ორ წლადის (ქვდა ცოტა მოკლეც) არ შეუშვერ ადგაში. ორი წლის შემდეგ კამართობა „რუფაობა“, ე. ი. მთას ოთხ-სუთ ბერარწეთას კრება, რომელმაც უნდა შეამაშ-ვოს ზაგის ჩამოსვლები ზარბოქი. მოუყვანს 1 ცხვარს და ეტევის, ოღონდ ადგაში მშობით და რაც სხვისათვის გადაეხევირებოთ, მეც გადამხადებენთ. თუ ზარბოქი ხელ-საყრელია დაზარალებულ ოჯახსათვის და თანხმობა კამოცადე ამ ოჯახს, მაშინ დამნაშავე იმ დღისათვის, რა დღესაც დაზარალებული დამნაშავე, მაიშხადეს ერთ ქვამ ლეღს და დაჭვავს 1 ზორს. ამას ქანახან ადგილის საამხსნელად, ვთთიმ ადგილს იხსნის ამით დამნაშავე. დაზარალებული ახლა „საქმის ამხსნელის“ ნებას თხოვლობს; ამისათვის დამნაშავე უნდა დღუდას 1 ცხვარი. 1 ცხვარი კიდევ „წელას და წიქვლით საამხსნელი“ უნდა დღუდას. 1 ცხვარი „საფლავ-სამარის საამხსნელი“ და სხიმც „ზარ-შესამერდობის“. ამის შემდეგ დამნაშავეს ნება უძლევა თავის ქვრ-ქვეშ შესვლისა. მაგრამ ამითი არა თავდება დამნაშავეს დაჯარი-მება. დამნაშავე მოვალეა მთხარებოთ ქვედგოს დაზარალებულთა ოჯახს, შეეჭვდეს დროს გზადნ ჩამოტედას. სპ-ჭეიფის დროს რომ თასს მაიწვიან დასალოცად და დრო დაეკანს, სხვა-

ვის ხელთ დაუბრუნებს თასს და კრევის დასრულებულს: „მა-
დლობელი ვარ, რომ ქვეყანაში მიშვებს, ნებას მამლეკს ქვეყანაში გა-
სვლიანს“. ახლა დასრულებული უნახებენ: „თავის თავს აყენებსა,
თორემ მე ვაი ვინ არ ვიქნები მათთან.“ დასრულებული ახლა რომ-
მელსავე მოხდის გადასვლას და კრევის: „სიტყვა უფრო მე თას
დალოცვით“. ადგება ბერა მთისა და კრევის: „ღმერთო, უმჯობეს
აფშისათო (ან სხვა სხელს ახსენებს დამსამაფისს), სუ იქი აფშისას
საქმეს ისე, მოსაგონო არ მოაგონოსა, შატოვ დასადვი შატოვ არ
დასდოს; ღმერთო ზურც ზურცს (ან სხვა რომელსავე სხელს ახსე-
ნებს დასრულებულისს) საქმეს იქამ ისე, ქვეყანა არ ხედედევა,
შატოვ არ უღებოდას; მას იქით ღმთას და გვირახს სადადედედაო.
ღმთას ვვირახს დიდებთან ნემას სიტყვის მოხსენებითა, აქ ხათქვაში

თუ იქ მიდიოდას, გვარს შინდობა ურგებოდას. როგორც ზეგნ
წინა ზეგნ ხელთასა, ისევე სხელს ვეუხეხიანს (ან სხვა სხელს ახ-
სენებს კარდევდელისს) მეუზმებოდას. შაუნდნს ღმერთმა და
სხვა მარხუ ხელათო მისცეს. აჟ საქმე ვაი დაივიდას ღმერთმა.“
სწორად ეს წესი მუხთო-მეექვეთა თათამდის გადავიდა. დამსამაფის
რომელსავე მთამთავრს შურდინ დასტრას ან მოჰქვდას და მასე-
ხი არ ავოს. ზირთითი განსართლებულ საბუთად მოკახსენებთ: „მა-
კას თავ ჰქვადეს ნემით, თავ არ ქვედევისათო. მკ-ს შინათათო
კრე მავლაუთ მათო.“ ამიტომაც არის, რომ თითონ სწრაფობა დიდერ
მოწოდებულადა, „შტელ დამინალ თაგები“ მთისნოს, ე. ი.
შეილი-შეილიდე არ ხაგუნენ ხელზე დამსამაფს. დ. ხაგელა-შეილიდა.

ქუთაისის ფესტის კანტორაში სდამოხე.

თიბაძეები ტვილიზში. - შილოდე ჭირში არანს შეგობრები.